

ΑΠ 1243/2019 Β2 Τμ.

Εισηγήτρια: Δήμητρα Κοκοτίνη

Διάδικος μπορεί να είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων που επιδιώκουν κάποιο σκοπό, χωρίς να είναι σωματεία ή εταιρείες που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, ή σύνολο περιουσίας, η οποία έχει ταχθεί για την εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, εφόσον, όμως, έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα.

Το έννομο συμφέρον και η νομιμοποίηση των διαδικών αποτελούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την παροχή δικαστικής προστασίας και, συνεπώς αν λείπουν οι προϋποθέσεις αυτές από κάποιον διάδικο, η μη παροχή σ' αυτόν δικαστικής προστασίας δεν παραβιάζει τις διατάξεις του Συντ. και των διεθνών συμβάσεων, αφού αυτός δεν είναι φορέας προστατευτέου δικαιώματος κατά το ουσιαστικό δίκαιο.

#### ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

## **Η ΕΡΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΝΝΟΜΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΚΥΡΩΤΙΚΟΥ**

\*\*\*\*\*

#### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

### **I. Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ**

A. Η νομιμοποίηση ως διαδικαστική προϋπόθεση της δίκης

B. Η νομιμοποίηση ως προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας

### **II. ΤΟ ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ**

### **III. ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΕΣ ΑΝΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ**

\*\*\*\*\*

## I. Η ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ

### A. Η νομιμοποίηση ως διαδικαστική προϋπόθεση της δίκης

Στο ελληνικό δικονομικό δίκαιο κυριαρχεί η δικονομική και όχι η ουσιαστική έννοια του διαδίκου, με άλλα λόγια η ιδιότητα τινος ως διαδίκου είναι καθαρώς τυπική : κατά την σύγχρονη θεώρηση της έννοιας του διαδίκου, διάδικος δεν είναι ο φορέας της επίδικης έννομης σχέσης<sup>1</sup> είναι, αφενός εκείνος που ισχυρίζεται ότι είναι ο φορέας της αξιώσεως και αφετέρου ο εκείνος εναντίον του οποίου κατευθύνεται η αξίωση αυτή<sup>1</sup>.

Στην τελευταία αυτή παραδοχή στηρίζεται και η σύγχρονη θεώρηση της νομικής φύσης της νομιμοποίησεως<sup>2</sup> : είναι και αυτή έννοια καθαρώς τυπική. Δηλαδή, εξουσία έχει (νομιμοποιείται ενεργητικώς ή παθητικώς, αναλόγως) να εμφανισθεί στη δίκη ως ενάγων ή ως εναγόμενος, όχι αυτός που πράγματι συνδέεται με την επίδικη έννομη συνέπεια, (: την έννομη σχέση), ως δικαιούχος αυτής ή ως εξ αυτής υπόχρεως, παρά αποκλειστικώς εκείνος που ισχυρίζεται στο οικείο δικόγραφο, πως αυτός μεν είναι δικαιούχος της εριζομένης αξιώσεως, ο δε αντίδικός του είναι ο εξ αυτής υπόχρεως (ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση)<sup>3</sup>. Το δικαστήριο επομένως, κατά την επί της αγωγής έρευνά του, δεν εξετάζει εάν πράγματι είναι αληθής ο ισχυρισμός αυτός, προκειμένου να προχωρήσει στην εξέταση της βασιμότητας της αγωγής, νόμω και κατ' ουσίαν<sup>4</sup> αρκεί κατά το νόμο, καθένας από τους διαδίκους να μετέχει (σύμφωνα με τους αγωγικούς ισχυρισμούς) στη

---

<sup>1</sup> **Νίκας**, ΠολΔ τ. Ι (έκδ. 2003) § 21 περιθ. αριθ. 3 σελ. 290.

<sup>2</sup> Διάταξη περί νομιμοποίησεως δεν περιέχει το κείμενο του ΚΠολΔ, διότι τα στοιχεία αυτής παρέχει το ουσιαστικό δίκαιο (βλ. **Ράμμο**, Δ. 2 σελ. 632). Αυτή υπονοείται στο άρθρο 68 του εν λόγω Κώδικα, το οποίο αναφέρει μόνον το έννομο συμφέρον του διαδίκου (**Νίκας**, στον ΚΠολΔ Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 68 § 1 σελ. 141), εν όψει του ότι το έννομο συμφέρον θεμελιώνει τη νομιμοποίηση των διαδίκων [**Μπέης/Καλαβρός/Σταματόπουλος**, Δικονομία ιδιωτικών διαφορών τ. Ι (Γενικό μέρος) (έκδ. 1999) § 17.2.6. σελ. 308].

<sup>3</sup> **Νίκας**, ΠολΔ τ. Ι § 23 περιθ. αριθ. 1 έως 4, σελ. 310-313. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § ΙΙ 2 σελ. 360-361. **Δεληκωστόπουλος/Σινανιώτης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 69 § ΙΙ 5 σελ. 181. **Σινανιώτης**, Η νομιμοποίηση των διαδίκων εν τη πολιτική δίκη (έκδ. 1965) § 3 ΙΙΙ σελ. 26 και § 6 ΙΙ σελ. 66. **Μπέης/Καλαβρός/Σταματόπουλος**, Δικονομία ιδιωτικών διαφορών, τ. Ι (Γενικό μέρος) (έκδ. 1999), § 17.2.6. σελ. 309.

συγκεκριμένη έννομη σχέση, ως δικαιούχος και υπόχρεως, αντιστοίχως τούτο μόνον ερευνά το δικαστήριο<sup>4</sup>. Επομένως, η αμφισβήτηση από τον εναγόμενο των περιστατικών της νομιμοποιήσεώς του, τα οποία ο ενάγων επικαλείται, δεν συνιστά ένσταση ελλείψεως της νομιμοποιήσεώς του, παρά άρνηση της βάσης της αγωγής και, εντεύθεν, αντικειμενικό βάρος αποδείξεως έχει ο ενάγων<sup>5</sup>.

Τα στοιχεία της νομιμοποιήσεως, ενεργητικής και παθητικής, απαιτείται να αναφέρονται στο αγωγικό δικόγραφο. Στις συνήθεις περιπτώσεις, δεν απαιτείται ειδική μνεία της νομιμοποιήσεως, κατά τις οποίες οι διάδικοι εμφανίζονται ως δικαιούχος ή υπόχρεως στην επίδικη έννομη σχέση, επειδή τότε η θεμελίωση της νομιμοποιήσεως συμπίπτει με την ιστορική και νομική βάση της αγωγής και συνεπώς από το ιστορικό αυτής προκύπτει ο ισχυρισμός του ενάγοντος κατά τον οποίο, αυτός και ο εναγόμενος είναι τα υποκείμενα της επίδικης έννομης σχέσης. Εάν όμως πρόκειται για μη δικαιούχο ή μη υπόχρεο διάδικο, τότε είναι απαραίτητο, για το ορισμένο της αγωγής, να εκτίθενται στο δικόγραφο της εκείνα τα πραγματικά περιστατικά, εκ των οποίων κατά νόμο δικαιολογείται η άσκηση της αγωγής από τον ενάγοντα κατά του εναγομένου<sup>6</sup>.

Η νομιμοποίηση<sup>7</sup> συνεπώς, κατά τη γνώμη αυτή, δεν αποτελεί προϋπόθεση για να γίνει δεκτή η αγωγή, ως βάσιμη και επί της ουσίας της, παρά αναγκαίο έρεισμα για το παραδεκτό της. Αποτελεί δηλαδή τη θύρα για την έγκυρη έναρξη και διεξαγωγή της δίκης και υπό διαφορετική διατύπωση, για την έγκυρη γένεση και διαδρομή της έννομης σχέσης της δίκης. Εντάσσεται δηλαδή η νομιμοποίηση

---

<sup>4</sup> **Κεραμεύς**, Αστικό δικονομικό δίκαιο Γενικό μέρος τ. α' (έκδ. 1986) § 55 σελ. 108.

<sup>5</sup> **Νίκας**, ΠολΔ τ. Ι § 23 περιθ. αριθ. 3 σελ. 312. **Βαθρακοκόλης**, ΕρΝομΑΚ υπό το άρθρο 68 § 18 σελ. 397. ΑΠ 954/1977 Ελλ-Δνη 1999/339. ΑΠ 351/1979 ΝοΒ 27/1427. ΕφΔωδ 107/1999 ΕπισκΕμπ 2000/721.

<sup>6</sup> **Κεραμεύς**, ανωτ. σελ. 113. **Μπέης/Καλαβρός/Σταματόπουλος**, Πολιτική δικονομία, Γενικό μέρος, (έκδ. 2003), περιθ. αριθ. 121-122, σελ. 105. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § III 7 σελ. 366.

<sup>7</sup> Νομιμοποίηση είναι η εξουσία τινός να διεξαγάγει συγκεκριμένη δίκη, για συγκεκριμένη έννομη σχέση (: έννομη συνέπεια) [**Νίκας** ΠολΔ τ. Ι (έκδ. 2003) § 23 περιθ. αριθ. 1 σελ. 310-311].

στις αποκαλούμενες διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης<sup>8-9</sup>. Οι προϋποθέσεις αυτές καλούνται και προϋποθέσεις εκδόσεως αποφάσεως επί της ουσίας, διότι εάν δεν συντρέχουν το δικαστήριο δεν εισέρχεται στην κατ' ουσίαν έρευνα της υποθέσεως, παρά απορρίπτει την αίτηση παροχής έννομης προστασίας για τυπικούς λόγους<sup>10</sup>.

Επί τη βάσει των παραδοχών αυτών, ακτινοβολούνται οι ακόλουθες έννομες συνέπειες :

(i) Εάν, κατά τα ιστορούμενα στην αγωγή, ως προς τη στοιχειοθέτηση ενεργητικής και παθητικής νομιμοποίησης των υποκειμένων της δίκης (ενάγοντος και εναγομένου, αντιστοίχως), οι ισχυρισμοί του ενάγοντος –αληθείς υποτιθέμενοι– δεν στοιχειοθετούν κατά νόμο είτε ενεργητική νομιμοποίηση (του ενάγοντος) είτε παθητική νομιμοποίηση (του εναγομένου), τότε η αγωγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη<sup>11</sup> και αυτεπαγγέλτως (ΚΠολΔ 68, 73) σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας. Δηλαδή προκαθεστυκυΐα απόδειξη περί υπάρξεως ή μη νομιμοποίησης δεν διεξάγεται<sup>12</sup>. Γι' αυτό και το δικαστήριο, εάν κρίνει ότι (αληθών υποτιθεμένων των πραγματικών περιστατικών της αγωγής), στοιχειοθετείται κατά το νόμο νομιμοποίηση των διαδίκων, (ενεργητική και παθητική), εισέρχεται στην έρευνα της νομικής και ουσιαστικής βασιμότητας της αγωγής και

(ii) Εάν, κατά την έρευνα της ουσίας της αγωγής, οι ισχυρισμοί του ενάγοντος περί της νομιμοποίησης είτε αυτού είτε του εναγομένου,

---

<sup>8</sup> Ορισμό των διαδικαστικών προϋποθέσεων της δίκης, βλ. στον **Ράμμο**, Στοιχεία ελληνικής πολιτικής δικονομίας, τ. Α' τεύχος πρώτο (έκδ. 1961), § 80 II σελ. 162. Ομοίως και **Ράμμος**, Επιτομή αστικού δικονομικού δικαίου (έκδ. 1975) § 30 I σελ. 45. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § III 2 σελ. 360-361.

<sup>9</sup> **Κεραμεύς**, ανωτ. σελ. 113. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § III 2 σελ. 360-361. **Μαργαρίτης**, ΕρμΚΠολΔ, Γενική εισαγωγή § 18 σελ. 5 και υπό το άρθρο 68 § 4 σελ. 131. ΟλομΑΠ 25/2008 Δ. 2009/130. ΕφΑθ 10832/1986 ΑρχΝομ 38/781. ΕφΑθ 700/1972 Αρμ. 26/607.

<sup>10</sup> **Ράμμος**, Επιτομή, ανωτ.

<sup>11</sup> ΕφΑθ 10832/1986 ΑρχΝομ 38/781. ΕφΑθ 990/1980 Ελλ-Δνη 19/277. ΕφΑθ 8273/1973 ΕΕΔ 33/473. ΕφΑθ 5134/1973 ΕΕΔ 33/89.

<sup>12</sup> **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 III 6 σελ. 366.

αποδειχθούν αβάσιμοι κατ' ουσίαν, τότε η αγωγή απορρίπτεται (όχι ως απαράδεκτη, παρά) ως αβάσιμη κατ' ουσίαν<sup>13</sup>.

Επομένως, παρέπεται αναγκαίως ότι ο ισχυρισμός του εναγομένου ότι ο ενάγων κατά το νόμο δεν είναι φορέας της εκάστοτε ενδίκου αξιώσεως, συνιστά εκδήλως προβολή ισχυρισμού περί ελλείψεως της ενεργητικής νομιμοποίησης του ενάγοντος (ως διαδικαστικής προϋποθέσεως της δίκης, με αποτέλεσμα το δικονομικό απαράδεκτο της αγωγής) και όχι άρνηση της ουσιαστικής βασιμότητας της αγωγής, (που έχει ως αναγκαίο επακόλουθο την απόρριψη της αγωγής ως ουσιαστικώς αβάσιμης), ακριβώς διότι αμφισβητεί αποκλειστικώς τη στοιχειοθέτηση της νομιμοποίησης και όχι την κατ' ουσίαν βασιμότητα της αγωγής<sup>14</sup>.

#### Β. Η νομιμοποίηση ως προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας

Οι προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας διαφέρουν από τις διαδικαστικές προϋποθέσεις : οι τελευταίες απαιτείται να συντρέχουν για την έγκυρη γένεση και διεξαγωγή της δίκης, καθώς και την εξέταση της αιτήσεως περί παροχής έννομης προστασίας κατ' ουσίαν, ενώ οι προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας είναι αναγκαίο να συντρέχουν προκειμένου η αίτηση αυτή να γίνει δεκτή κατ' ουσίαν<sup>15</sup>.

Κατά μία γνώμη, ο ισχυρισμός του εναγομένου ότι ο ενάγων δεν είναι φορέας εν όλω ή εν μέρει της αξιούμενης αποζημιώσεως, δεν συνιστά ένσταση ελλείψεως (ενεργητικής) νομιμοποίησης του ενάγοντος, παρά άρνηση της ουσιαστικής βασιμότητας της αγωγής.

---

<sup>13</sup> **Νίκας**, στον ΚΠολΔ των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 68 § 1 σελ. 141, όπου και η συναφής νομολογία και βιβλιογραφία. **Ο ίδιος**, ΠολΔ Ι § 23 περιθ. αριθ. 3 σελ. 311-312. **Μπέης**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § III 3 (α) σελ. 360-361. **Ο ίδιος**, Μαθήματα πολιτικής δικονομίας, Θεμελιακές έννοιες, (έκδ. 1984), § 2.5.2., σελ. 81-82. **Ο ίδιος**, Εισαγωγή στη δικονομική σκέψη, Γενικές αρχές της πολιτικής δικονομίας, (3<sup>η</sup> έκδ.) § 10 (2.4.), σελ. 163-164. ΑΠ 351/1979 ΝοΒ 1979/1427. ΕφΑθ 8107/2001 Ελλ-Δνη 44/225. ΕφΠειρ 530/1994 ΕΣυγκΔ 1995/326.

<sup>14</sup> ΕφΘεσ 2998/2004 ΕΣυγκΔ 2004/534. Βλ. και ΑΠ 716/2008 ΕΣυγκΔ 2008/308.

<sup>15</sup> **Ράμμος**, Στοιχεία ελληνικής πολιτικής δικονομίας τ. Α' (έκδ. 1964) § 86 σελ. 187.

Η γνώμη αυτή ερείδεται στην παραδοχή ότι η νομιμοποίηση δεν αποτελεί διαδικαστική προϋπόθεση της δίκης, παρά προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας, η έλλειψη της οποίας επιφέρει απόρριψη της αγωγής ως αβασίμου κατ' ουσίαν.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη γνώμη αυτή, ως νομιμοποίηση ορίζεται «η εξουσία του δικάζεσθαι για ορισμένη έννομη σχέση». Υπό άλλη διατύπωση, «*νομιμοποίηση είναι ο σύνδεσμος ορισμένου προσώπου με την επίδικη έννομη σχέση, δυνάμει της οποίας αυτός δικαιούται να δικάζεται γι' αυτήν ως ενάγων, εναγόμενος, παρεμβαίνων ή ενιστάμενος*». Επομένως, εάν ο δεσμός αυτός δεν αποδειχθεί αληθινός, τότε επέρχεται αναγκαίως ουσιαστική αβασιμότητα της αγωγής. Η παραδοχή αυτή υποστηριζόταν παλαιότερα κυρίως από τον Ράμμο<sup>16</sup>.

Η γνώμη αυτή του Ράμμου έκτοτε δεν ακολουθούνταν από το Ακυρωτικό. Το ανώτατο αυτό δικαστήριο κατέτασσε τη νομιμοποίηση στις διαδικαστικές (ή τυπικές) προϋποθέσεις της δίκης και συνεπώς η κύρωση από την έλλειψή της ήταν η απόρριψη της αγωγής ως απαράδεκτης<sup>17</sup>.

## II. ΤΟ ΕΝΝΟΜΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ

Περί εννόμου συμφέροντος αναφέρει η ΚΠολΔ 68. Έννομο συμφέρον είναι η ανάγκη να παρασχεθεί έννομη έννομη προστασία στον δικαιούχο της αξιώσεως, (δηλαδή στον νομιμοποιούμενο ενεργητικώς) διάδικο· το πότε υφίσταται η ανάγκη αυτή δεν το καθορίζει ο νόμος· το ζήτημα τούτο αφήνεται στην κρίση του δικαστηρίου<sup>18</sup>. Η συνδρομή του εννόμου συμφέροντος κρίνεται από τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία ο ενάγων επικαλείται και αποδεικνύει<sup>19</sup>.

Και ως προς τη νομική φύση του εννόμου συμφέροντος κρατεί η ανωτέρω διχογνωμία, δηλαδή εάν είναι διαδικαστική προϋπόθεση ή προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας.

---

<sup>16</sup> Ράμμος, ανωτ. (έκδ. 1964), § 86 σελ. 187 και § 89 σελ. 191.

<sup>17</sup> Βλ. Ράμμο, ανωτ. § 86 υποσημ. αριθ. 1 σελ. 187.

<sup>18</sup> Ράμμος, ανωτ. § 90 σελ. 197-198. Νίκας, ΠολΔ τ. Ι § 24 περιθ. αριθ 1 σελ. 321. Κεραμεύς, ανωτ. § 55 σελ. 113.

<sup>19</sup> ΑΠ 1016/2015 Ελλ-Δνη 2005/1088.

Υποστηριζόταν παλαιότερα η άποψη, κατά την οποία το έννομο συμφέρον αποτελούσε προϋπόθεση παροχής έννομης προστασίας και συνεπώς η έλλειψή του στην *in concreto* περίπτωση οδηγεί σε απόρριψη της αγωγής, ως αβασίμου κατ' ουσίαν<sup>20</sup>.

Σήμερα όμως, κρατεί η αντίθετη γνώμη : το έννομο συμφέρον υπάγεται δογματικώς στις διαδικαστικές προϋποθέσεις και συνεπώς η έλλειψή του οδηγεί σε απόρριψη της αγωγής, ως απαράδεκτης διαδικαστικής πράξης<sup>21</sup>.

### III. ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΕΣ ΑΝΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Κατά τη νομολογία του Ακυρωτικού μας, το έννομο συμφέρον και η νομιμοποίηση των διαδικών συνιστούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την παροχή εννόμου προστασίας και, συνεπώς, οι λανθασμένες παραδοχές επ' αυτών από τα δικαστήρια της ουσίας στοιχειοθετούν τον αναιρετικό λόγο του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ<sup>22</sup>.

Κατά τη γνώμη μας, ορθή – ως δογματικώς συνεπής, σύμφωνα με την προαναφερθείσα κρατούσα άποψη, την οποία έχει υιοθετήσει και το Ακυρωτικό, περί της νομικής φύσης της νομιμοποίησεως και του εννόμου συμφέροντος, ως διαδικαστικών προϋποθέσεων – είναι η θέση της αρεοπαγίτικης νομολογίας, κατά την οποία, 1) η ΚΠολΔ 68 συνιστά κανόνα δικονομικού δικαίου και επομένως, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί συνδρομής ή μη νομιμοποίησεως και εννόμου συμφέροντος ελέγχεται αναιρετικώς

---

<sup>20</sup> **Ράμμος**, Στοιχεία, § 86 σελ. 187. **Ο ίδιος**, Εισηγήσεις § 32 σελ. 55. **Ο ίδιος**, Αστικό δικονομικό δίκαιο, τ. Ι § 114 σελ. 236. ΕφΑθ 5694/1975 ΝΔικ 32/79.

<sup>21</sup> **Κεραμεύς**, ανωτ. § 55 σελ. 113. **Νίκας**, στον ΚΠολΔ των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 68 § 11 σελ. 147. **Δεληκωστόπουλος/Σινανιώτης**, ανωτ. υπό το άρθρο 69 § IV 1<sup>α</sup> σελ. 196. **Μπέης**, Η ανίσχυρος διαδικαστική πράξις (έκδ. 1968) § 6 II (2.1δ') σελ. 249. **Ο ίδιος**, ΕρμΚΠολΔ, υπό το άρθρο 68 § IV 1 σελ. 367. **Μητσόπουλος**, Αναγνωριστική αγωγή (έκδ. 1947) § 6 σελ. 114. **Ευκλείδης/Παπαδόπουλος**, ΠολΔ, § 28 υποσημείωση αριθ. 3. **Οικονομίδης/Λιβαδάς**, ΠολΔ § 59 υποσημείωση αριθ. 8. **Μαργαρίτης**, ανωτ. Γενική εισαγωγή, § 18 σελ. 5 και υπό το άρθρο 68 § 11 σελ. 134. ΟλομΑΠ 25/2008 Δ. 2009/130. ΑΠ 13/1987 Ελλ-Δνη 1998/114. Βλ. και τις ΑΠ 1326/2008 ΤΝΠ ΔΣΑ. ΑΠ 463/2007 ΝοΒ 2007/2090. ΑΠ 557/2006 ΤΝΠ ΔΣΑ. 9/2005 Ελλ-Δνη 2005/785. ΑΠ 1230/2003 Χρονίδικ 2004/626 (πάγια νμλγ).

Βλ. και τις επισημάνσεις του **Μπέη**, σε : Μπέη/Καλαβρού/Σταματόπουλου «Δικονομία των ιδιωτικών διαφορών» των § 17.2.7. σελ. 311-312.

<sup>22</sup> **Κεραμεύς**, ανωτ. σελ. 113. ΑΠ 1243/2019 υπό δημοσίευση στην Ελλ-Δνη 2020 (τ. 2<sup>ο</sup>). ΑΠ 1621, 1629/2009 ΝοΒ 2010/444. ΑΠ 156/1966 ΑρχΝομ 17/378. ΕφΘεσ 1428/1979 Ελλ-Δνη 19/226. ΕφΘεσ 213/1977 Αρμ. 31/469. ΕφΑθ 5694/1975 ΝΔικ 33/79.

μέσω της ΚΠολΔ 559 αριθ. 14 και όχι της 559 αριθ. 1<sup>23</sup> και 2) ο αναιρετικός λόγος του άρθρου 559 αριθ. 14 ιδρύεται όταν στο δικόγραφο της αγωγής δεν εκτίθενται τα στοιχεία τα οποία θεμελιώνουν τη νομιμοποίηση του διαδίκου και δικαιολογούν το έννομο συμφέρον για την άσκησή της<sup>24</sup>.

**Κυριάκος Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

τ. Εφέτης

τ. Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

---

<sup>23</sup> ΑΠ 1230/2003 Χρονίδικ 2004/626. Πρβλ. και τις ΑΠ 640/2003 (ΕλλΔνη 45.1347), ΑΠ 1070/2006 (Ελλ-Δνη 2009/449) και ΑΠ 649/2002 (ΤΝΠ ΔΣΑ), κατά τις οποίες η διάταξη της ΚΠολΔ 70, που θεσμοθετεί το έννομο συμφέρον του ενάγοντος ως προϋπόθεση για το παραδεκτό της οικείας αγωγής, είναι αμιγώς δικονομικού δικαίου.

<sup>24</sup> ΟλομΑΠ 25/2008 Δ. 2009/130. ΑΠ 326/2009 ΝοΒ 2009/1668. ΑΠ 112/2008 ΝοΒ 2008/906. ΑΠ 1582/2008 ΝοΒ 2009/628. ΑΠ 26/2005 Χρονίδικ 2005/536. ΑΠ 18/2005 ΝοΒ 2005/1075.